

Iluminismul

Conditii istorice

-literatura secolului XVIII este o literatura militanta, punand pe primul plan problemele politice, sociale, stiintifice si filosofice si urmarind ameliorarea conditiilor de viata a omului
-randuiele feudale, sistemul privilegiilor si luxul exorbitant al curtii lui Ludovic al XVI-lea provoaca nemulțumiri in randul poporului

Idei filosofice

-spre a-si motiva existenta si pentru a se mentine la putere, clerul si aristocratiile sustinea ca lumea a fost creata de Dumnezeu, ca spiritul exista anterior materiei
-iluministii concep filosofia materialista, conform careia lumea a existat ca materie, ea un este o creatie a divinitatii

-daca Dumnezeu exista, el insa nu se amesteca in treburile universului

-apare conceptul de "monarh luminat", suveranul ideal, filosof, generos, tolerant, preocupat numai de binele supusilor sai

Caracteristici: curent ideologic si cultural, care a promovat rationalismul

-are caracter laic, anticlerical

-a pus baza pe stiinta, pe raspandirea culturii in randul maselor

Enciclopedia (1751-72)

-3 aspecte importante- continut, scopul propus si efectul sau-trebuia sa fie o intreaga biblioteca informativa, formata din 17 volume, 5 volume anexa si 11 volume de planse

-popularizarea notiunilor stiintifice si tehnice: trebuia " sa formuleze un tablou general al eforturilor spiritului uman in toate directiile si in toate secolele" (Diderot)

-filosofic:"caracterul ce trebuie sa-l aiba un bun dictionar este de a schimba felul comun de a gandi" (Diderot)

-a concentrat ideile noi ale veacului facandu-le sa patrunda in masa marelui public

-a semnalizat imperfectiunile regimului

-a combatut intoleranta religioasa si obscurantismul

-i-a orientat pe scriitori catre preocuparile filosofice si sociale

Iluminismul in Franta

Montesquieu (1689-1755)-baron, dar dispretuieste aroganta aristocratica

-intreprinde o satira a moravurilor timpului in *Scrisorile persane* (1721)-autorul imagineaza doi persani veniti la Paris si care, prin corespondenta cu compatriotii lor, ii informeaza asupra realitatilor, oamenilor moravurilor si institutiilor europene

-*Despre spiritul legilor* -oroarea fata de despotism, toleranta religioasa, condamna tratamentul inuman aplicat negrilor, studiaza dreptul roman si cel francez

Voltaire (1694-1778)-in *Scrisorile filozofice*, *Tratatul despre toleranta* si *Dictionarul filozofic* critica vechiile institutii politice, sociale si religioase

-poet:-*Henriada*, epopeea eroi-comica *Fecioara din Orleans*

roman de aventura *Printesa Babilonului*, povestirea morala *Jeannot si Colin*, fabula *Historia bunului brahman*, alegoria *Aventura Mamoriei*, povestirea orientala *Zadig*, romanul filozofic si fantastic *Micromegas*, 13 tragedii

Denis Diderot (1713-1784)-coautor al *Enciclopediei*

-ramane in historia culturii ca primul mare critic de arta al veacului sau prin *Eseul asupra picturii* si cronicile cuprinse in volumul *Saloane*

-roman picaresc- *Jacques Fatalistul si stapanul sau*

-alte romane: *Calugarita*, *Nepotul lui Rameau*, etc

Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)-scriitorul cel mai democrat

-opera sa a avut o importanta mare in pregatirea revolutiei din 1789

-*Discurs asupra originei si bazelor inegalitatii dintre oameni* (1755)

Teatrul-trebuia sa infatiseze conditii sociale concrete, sa cuprinda viata adevarata, cotidiana, banala

-reprezentanti: -**Marivaux** (1688-1763)-comedii: *Jocul dragostei si al intamplarii*

-**Beaumarchais** (1732-1799): *Barbierul din Sevilla*, *Nunta lui Figaro*

Poezia-reprezentant: Andre Chenier (1762-1794)-poet politic si de inspiratie antica

Romanul sentimental-reprezentant: Abatele Prevost (1697-1763)-Manon Lescaut

Roman de inspiratie realista: reprezentant: Lesage (1668-1747)- Diavolul schiop

Illuminismul in Anglia

Daniel Defoe (1660-1731)-Robinson Crusoe, Moll Flanders, Capitanul Singleton

-scrie literatura de calatorie

Jonathan Swift (1667-1745)-scrie pamflete: Propunere modesta, Povestea unui butoi

-opera cea mai importanta: Calatoriile lui Gulliver

Henry Fielding (1707-54)- fondatorul romanului realist modern

-Tom Jones

Romanul sentimentalist: reprezentanti: Samuel Richardson-Pamela, Clarissa Harlowe

Oliver Goldsmith- Vicarul din Wakefield

Laurence Sterne-Calatoria sentimentala

Romanul gotic: reprezentanti: Horace Walpole- Castelul din Ortranto

Ann Radcliffe-Romanul padurii

-- romanul politist

Illuminismul in Germania

Christian Furchtegott Gellert- fabule si povestiri

Johann Christoph Gottsched- critica

Friedrich Gottlieb Klopstock- Mesia

Christoph Martin Wieland-Povestea lui Agathon

Georg Christoph Lichtenberg- spirit enciclopedic, a activat in diverse domenii

Gotthold Ephraim Lessing- Nathan Inteleptul, Minna von Barnhelm, Emilia Galotti

Sturm und Drang

Johann Wolfgang Goethe (1749-1832)-poezii, roman: Suferintele tanarului Werther,

teatru:Faust, Gotz von Belichingen

Friedrich von Schiller (1759-1805)-Hotii, Intriga si iubire

Gottfried August Burger (1747-1794)- Aventurile baronului Munchhausen

Johann Gottfried Herder (1744-1803)- Vocile popoarelor in cantece

Friedrich Maximilian Klinger (1752-1831)-Viata lui Faust

Jakob Michael Reinhold Lenz (1751-1792)- Soldatii

Heinrich Leopold Wagner (1747-1779)- Asasina de copii

Illuminismul in Italia

Carlo Goldoni (1707-1793)-Vaduva isteata, Sluga la doi stapani

Illuminismul in Rusia

A.N. Radiscev (1749-1802)- Calatorie de la Petersburg la Moscova

Illuminismul romanesc

-reprezentanti: -Muntenia: **Poetii Vacaresti, Gh. Lazar, Dinicu Golescu**

-Moldova: **Costache Conachi, Vasile Pogor, Gh. Asachi**

-Transilvania: **Samuel Micu, Gh. Sincai, Petru Maior, Ion Budai-Deleanu**

(Scoala Ardeleana)

Beatrice Predan-Hallabrin